

Hospodářství ČR

Fiskální politika při sestavení **státních rozpočtů** byla pro všechny tři roky třetího tisíciletí a bude i v dalších obdobích determinována nejen dopady transformačních nákladů a výdajů na restrukturalizaci ekonomiky, ale i s rostoucím podílem mandatorních výdajů. Ani v roce 2004 se situace ve finančním hospodaření státu nezmění. V příjmech na rok 2004 se počítá s 54 % daňového zatížení, které vychází zhruba stejně jako předtím, ale s pokračujícím snížením podílu přímých daní. [ČR má nižší daňové příjmy (bez pojistného) vyjádřené poměrem k HDP než země EU.] Předpokládá se, že ztráty z transformace budou více kryty z transformačních procesů. Ve výdajích hlavní složku tvoří mandatorní výdaje, a to 53,4 % všech výdajů, tj. 18,2 % předpokládaného HDP. V roce 2004 poprvé podle výše HDP zaplatí ČR za osm měsíců dvě třetiny příspěvku do rozpočtu EU zhruba ve výši 17 mld. Kč, plný by činil 24 mld. Kč (**Tab. č. II/12**).

Základní faktory ekonomického vývoje

Tvorba hrubého fixního kapitálu

Hlavním finančním zdrojem růstu investiční výstavby byl příliv zahraničního kapitálu. Realizoval se ve formě tzv. přímých zahraničních investic a portfoliových investic, ale i ve formě ostatního dlouhodobého i krátkodobého kapitálu. Ten neznamenal při privatizaci státních podniků a bank vždy efekt pro dynamický vzestup ekonomiky. Vyplyvá to i z toho, že teprve v důsledku investičních pobídek v posledních třech letech se podíl přímých zahraničních investic do zpracovatelského průmyslu zvýšil. Současně příliv zahraničních investic indikuje i nerovnovázný vývoj věcné ekonomiky a makroekonomické stability. Na část potřebných investic tuzemská ekonomika nestačí vytvořit totiž vlastní zdroje, respektive je kryt převisem vývozu. V roce 2000 až 2003 byla míra hrubých domácích úspor podstatně nižší než míra investic, zahrnující tvorbu hrubého fixního kapitálu. Míra hrubých národních úspor (poměr hrubých národních úspor k hrubému disponibilnímu důchodu) ukazuje na krytí kapitálu z domácích úspor. Diference obou indikátorů, tj. míry úspor a míry investic v těchto letech ve výši kolem 4 poměrných bodů znamená v průměru ročně 80 až 90 mld. Kč. To se odráží ve značném deficitu běžného účtu platební bilance. Hlavní složkou celkových národohospodářských úspor byly a jsou úspory domácností, které jsou především využitelné v úvěrových aktivitách bank. Na klientských vkladech vč. vkladů v cizích měnách u peněžních ústavů v roce 1995 se podílely 51 %, v roce 2000 již 73,5 %, v roce 2001 70,4 %, v roce 2002 jen 67 %. V roce 2003 se tento podíl snížil na 66,3 %. Tři pětiny těchto úspor tvoří vklady termínované a jsou tak hlavním zdrojem úvěrování. U podniků polovina vkladů tvoří zůstatky na běžných účtech a další peníze »na viděnou«. Míra úspor domácností, daná podílem na jejich disponibilním důchodu, od roku 1996 trvale klesala, zejména klesla v roce 2000 na 10,8 % jako reakce na zvýšený sklon ke spotřebě a na pokles úrokových sazeb. V roce 2001 odložená spotřeba domácností vzrost-

Tab. č. II/13

Míra investic a hrubých domácích úspor (podíly v % HDP)

	1995	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
hrubá tvorba kapitálu	32,0	30,6	29,1	27,8	28,3	27,7	26,3	28,2
domácí úspory	29,9	26,0	28,1	25,8	24,9	24,5	22,6	22,6
převis v bodech	2,1	3,4	1,0	2,0	3,4	3,2	3,7	5,6